

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

A „nyilttér”-i cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Bécs, oct. 21.

(M). A bécsi centralistikusok és a bécsi udvari színház igazgatósága egy és ugyanazon bajban szenvednek: egy valamirevaló hősrre szert nem tehetnek, sem ez, sem amazok. Mióta regisztráltak Schmerling urban a politikai színpadról leléptetett és meguk hivattattak szerepelni az alkotmányosság terén, hány meg hány hős után jártak vala már! Legelőször is egy valódi, igazi alkotmányos hősből folyamodtak, Kaiserfeld Mórira vetették szemüket. „Ez a mi emberünk, ez a mi hőstünk!” kiáltozák chorushban; de csakhamar meg-husult diadaluk, a derék stájer lovag udvariasan, de határozottan visszautasítá a megtisztelést, és azt mondá nekik: „meine Wege sind nicht eure Wege.” Minthogy a Kaiserfeldek igen gyéren ültetvék, nem is indultak aztán igazi hősek felkeresésére, és megelégedtek volna már amolyan „mondva készült” hősekkel is, mint p. a szász gróf ö mltsága. Felruházták itt (akart-e, nem-e?) pompás „alkotmányos hű memorandummal”, melyben itt Bécsben egész bősiesen léptették fel a kormány előtt, erre a két román főpapot igyekeztek hősi szerephe belekényszeríteni, és mindannyiszor felsültek, egyike sem érzett magában alkotmányos hősrre való legkisebb hivatást. Utóhára mégis, éppen a napokban, már csakugyan azt hitték, hogy van! Gr. Kinsky Jénő, a birodalmi tanács baloldali párt legbalab-bika, Schmerling ur legkitartóbb híve s tagja az államadossági felügyelő-bizottmányának, neki gyír-között, kiált a „Neue Fr.” hasábjainak kellő kö-zepében elmondá a kormánynak, hogy ő bizony a september 20-diki tette után öt továbbá gyámó-lítani nem akarja, mert ő neki még a 26 diki februaris sem vala eléggé centralisticus, mert ő mandatumát, mint képviselő, nem tekinté megszünt-nek, mert... és még neány „mert”... a mely egyik a másikat csufolá meg, úgy, hogy végre min-denkinél el kelle ismerni, miszerint már most csak-ugyan igazok van a „Neue Fr.” és táborának, ha a nemes grófban „hőstíkel” dícsérik, mert ugyan bősiesen blamirozta magát! Vagy tán nem bla-mag-e, midőn egy füst alatt elmondja valaki, hogy „alkotmányos érzületénél” fogva nem lehet tovább az államadossági felügyelő-bizottmányának, azaz: egy testületnek, a mely a birodalmi képviselők-től vevé megbízását, mintán eme képviselők rendszer elnapoltatott (nem is megszüntetett!), és hogy maga-magát még mindamellett képviselőnek tekintti! Nem kezdheti-e itt azonnal bárki: ha mandatumod meg nem szűnt, akkor még maiglan birodalmi tanácsos vagy, akkor de-jure legalább fenáll még a biro-dalmi tanács (ugy is van tényleg), de a biro-dalmi tanácsból, mint annak tagja, vé-véd küldetésedet ama bizottmányba, melynek tagja már most „alkotmányos” aggodalmaknál fogva többé lenni nem akarsz!

Egyébiránt koránt sem osztják a nemes gróf ebbeli félelmeit többi bizottmányi tagársai. Herbst, Taschek, Winterstein stb., kik aligha szorultak valaha értelmezőre a februári alkotmány cikkei tekintetében, megmaradtak nyugodtan helyükön a controls-bizottmányban, és működésüket, a mennyiben a változott viszonyok arra tért enged-nek, folytatandják.

De ilyenek amaz 1861-ben rögtönzött „Verfas-sungsfreunde.” Az alkotmány és alkotmányosság minden második szavak, de a hol alkotmányos eselekedet szükséges, ott vagy oly fonákul kezdik, hogy legalább nevétségessé válik az emphaticus tett, vagy nagyon is — siralmas!

Eppen ma lett volna alkalmunk az alkotmá-nyosság érdekében cselekedni is, ismét legalább, kezdeményezni: s mi lett belőle?

Ugyanis ma jártak itt Bécsben a német-szláv tartományok néhány kitűnő képviselői, felső Au-triából az öreg dr. Wieser, dr. Grosz, stájer-or-szági dr. Reebauer, dr. Fleck és az autonó-misták vezére dr. Kaiserfeld Móríc egy néhány cseh képviselőkkel. Szándékuk vala az itteni cen-tralisticus szövívőkkel államviszonya-ink megoldása fölött megállapodást létrehozni. Fájdalom! igyekezetük merő gyümölcstelen maradt, mert emezek még most is ott állnak, a hol ezelőtt három évvel, még maiglan is csupán a „Schottenthor” előtti házban akarnak a magyaroknak audientiát adni.

A magyar ügyekről azt hiszem úgy sem vár tölem tudósítást, sokkal bővebben láthatja el e részben jelenleg pesti levelezője, mintán ott fejlőd-nek most azok. Egyedül azt írhatom meg némi bizottsággal, hogy végre mégis lefelé jár a három magyar kancellár egyiránt hű hivattársának Ma-zuranich ő nmltának ideje.

Avatott körökben itt már napról napra várják a „Wiener Ztg.”-ban a legf. kéziratot, mely ő nagy-méltósággal nyugalmazza. Követőjéül Zidarie bétszemélynököt, némelyek Ozegovie államtaná-csost is emlegetik. E személyváltozást úgy állítják oda, mint a magyar- és német kormány közti compromissum eredményét. T. i. Belerédi grófnak oda ment volna eleve szándéka: a tulnyo-mó (?) magyar befolyás egyensúlyozásául Strosz-mayer érseket a horvát korlátnokságra emelni, és a ministertanácsban maga mellé vonni, ez nem si-kerülvén neki, Zidarie urban egy eddigelő sem-mire sem hajlott neutralis államférfi szemellett ki a nevezett méltóságra.

Megjegyzendő végre, hogy Mazuranich ur követője semmi esetre sem leendő valósa-gos kancellárnak kinevezve, csupán, mint Haller gróf Erdélyben, a korlátnokság „vezeté-sével” leendő megbízva.

Alsó-Iszopor, (Közép-Szolnok), oct. 20. II. *).

Nyilt kérdés áll előttünk! heismerni helyzetünket s a kor követelményeinek meg-hajolni, egyesült erővel munkálkodni, hogy a hazának a 17 évi súlyos catastropha által megsemmisüléssel fenyegetett jogai az alkot-mány üdvözhöz paralisisébe visszatereltesse-nek, vagy a renitentian megtörni engedni nemzeti létünket! Lejárt az idő, melyben el-különítő reményeink virágai termettek, s az többé vissza sem érkezik! azon emelvény is, melyet az aligmult kapkodásai a reactio rö-geiből felrögtönzöttek, ime összeroskadott; magunk kárával beláttuk, hogy separatisticus politikát jogtörténelmi, vagy törvényes alap nélkül folytatni nem lehet; és valjon a párt-vezérek ravasz doctrináit, valjon egy inga-dozó octroy scuril sugalmait, vagy elhivatta-sunk nemzeti öntudatunk, és polgári méltó-ságunk nemes érzeteit fogjuk-e most már követni, ha előttünk az alkotmányosság te-vékenységének sorompói megnyitattak?

Ha van nemzet a földkereken, melynek az alkotmányos rendszer kimagyarázhatatlan vívmányaira, civilisatorra, szóval ébredésre van szüksége, úgy az bizonyára szegény román nemzetünk, mely ekkorig Európa min-den népeinél hátrább áll; de hogy ez éven titokteljes mámorából kivajudhasson, olyan intelligentiára volna szüksége, melyet nem az önérdék, hanem a legtisztább, legőnzés-telenebb hazaszeretet vezéreljen; olyan intel-ligentiára, mely ne tartaná szégyennek, hogy a multban sokat handabandázott és fiatal-sága mellett a politikában még járatlan.

Hogy a román nemzet, a jelenlegi válság eseményei között az egyenes és egyedül cél-hoz vezető ösvényen lépdeljen, azon vezéreinek értsé meg szavát, kiket nem haszonvágy, nem hitvány mindennapi érdekek, hanem a haza- és nemzetszeretet szent ihlete vezérel, azokkal tartson egy szóval, kik a nemzet életét, felvirágozását és boldogságát tüzték ki jelszavul.

Jól tudom én, hogy minden nemzetnek meg van a maga proletariatusa, és ezt mint balsorsától nyújtott terhét hordozni és feltar-tani köteles, azt is jól tudom, hogy ambar a mivelt világ minden népeinél ezen „Cast” alsób rendű szerepek megoldásával foglalko-zik, rendszeresen a nagy hangok, állhazafi-ság és áltudományosság szárnyain óhajtana fölfelé kapaszkodni; de a többi nemzet vala-mennyi ösmeri önérejét, és a közös küzdel-mekből mindenik castjainak tud nekik meg-felelő részt juttatni, azonban hogy a prole-tariatus valahol pártvezéri minőségben tündö-köljön, sehol nem láttam, sem nem olvastam, és ha csak Franciaország polgári háborúinak némely epizódjai (melyek abnormalis szel-lemöknél fogva irányadók nem lehetnek) nem idéztetnek, sehol sem is történik, én sem tagadom meg a proletariatusról a keresetmó-dot, adjunk nekik élelmet, de ne hallgas-sunk reá.

Alkotmányos nemzetet sem találunk szé-les e világon, melynek parlamentaris életében oppositio ne léteznék? ez kisebb társadal-maknál is az eszmecsere helyes tisztázására elkerülhetetlenül szükséges, azonban az ellen-

Ezen cikksorozat, a mint szövegéből is láthatni, egy román hazánkba szép tollából foly, s habár író felfogását osztjuk, hangjára, irányadására nézve mint olyant kívánjuk tekintetni.

Szerk.

zék mindenütt, ha lételet fölöslegesnek talál-já, magában feloszlik és a tömör nemzeti pártba beolvad, valjon ha az angol és fran-czia népek állami életét vizsgáljuk, nem ekként történt-e ez mindenkor? azonban ne menjünk külföldre experimentálni, csak Ma-gyarországon is nem volt-e csak az alig multban conservativ és ellenzék párt, sőt ezek is nem oszlottak-e meg, ó conservativ, radical, föllirati és határozati pártokra? és ma ezeknek Magyarhonban mégis legkisebb árnyalatai sem léteznek, Magyarhonban ma egy párt van, — együtt és közösen küzdő az alkotmányért, a haza régi szabadságáért, hű a történelmi jogalaphoz, hű és következetes nemzeti magatartásban, és minden pártokkal versenyző fejedelmé iránti tisztelőtében, egyet-len egy párt ez ma az országban, a mely-hez minden honpolgár tartozik s kell hogy tartozzék: a „hazafi párt.”

Az 1848-iki országgyűlés liberalis eszmecsereje megteremtette a nemzetiségű fogal-mat, mely addig nem létezett, s ma ezen particularis, ezen alsóbb rendű kérdéssel itt senki sem bibelődik, mert ennek megoldásá-hoz, az 1848-iki törvényhozás megadta a kellő alapot, a többi önkint fog következni, ha az ország alkotmánya az 1848-iki alapon életbe fog léptetni; azonban tartsuk meg a dolgoknak systematicus rendszerét, a beteg és szűkölködő édes anyának szerezzük vissza elvesztett erejét, s csak azután kérhetünk tőle kenyeret és segédelmet.

De a román journalistika felforgató po-litikájától nem csak hogy nem akar eltérni, de az oppositiot sem tűri meg, jaj annak, ki máskint merészel meggyőződve lenni, mint a „Gazetta” vagy „Concordia” akarja, a nemzet nevében anathemat szór annak fejére, ki egyodalu és minden józan alapot nélkülöz-ve terveivel „en bloc” nem szövetezik, sőt a legkiméletesebb első esetben, ha csak „renegat” epithetonnal illetett, köszönje meg és hallgasson.

En, ki irodalmamat pártolom és annak felvirágozását lelkemből óhajtom, miután egy-részt a sajtónak feladatát képviselt nemzet-vel szemközt annyira, mennyire megtudom mérlegelni, mérsérszt nemzetem politikáját apodicticus irányban magyarázó „Gazetta” és „Concordia” actorait jól ismerem, fölük rendkívüli dolgokat soha nem vártam, de most annyit határozottan megkövetelek, mi-ként megértve a korszellem elutasíthatatlan parancsát, sorakozzanak a román nemzettel részt venni a tettek harszaiban, valamiként, hogy a nyerteken is egyaránt óhajtunk test-vériesen osztakozni, vigyék ök a zászlót az egyesülés mezejére, senki sem akarja tőlük a nyereség trophaeáját elvitatni, vagy ha nem! hagyjanak fel egy szegény, békés és jóakaratu népet vezetői akarni, mert éppen ök azok, kik e népet legkevésbébbé értékék meg, és legbálgatagabban tolmácsolták.

Van-e mivelt ember, a kinek habár az alkotmányról legesekélyebb fogalma sem vol-na is, ki be ne látná, hogy egy nemzet an-nál szabadabban mozoghat akár a cultura, akár a kereskedelem, akár a nemzetgazdá-szat vagy anyagi jobb lét mezején minél ke-vesebb a tényező, mely által minden oldal-ról igénybe vétetik, minél közelebb a gyarapodásra való buzgalom, és minél tömörebb és hatalmasabb belereje, melyben bizhatik.

Mindezekre, ha a „Gazettát” s hitsor-sosít capacitálni nem lehet, sajnálom, azon-ban biztosíthatom, hogy a valódi nép, mely békés tűzhelye körüli nyugalomát egoisticus célokra többé el nem prédálja, melynek leg-szentebb óhaja együtt élni a többi nemze-tekkel, kikkel 18 század viharainak viszón-tagságait híven osztotta, és együtt azokkal kimenekülni a terhek sulya alól, melybe az experimentatiok elmúlt korszaka sodorta.

A valódi román nép ott lesz Kolozsvá-ron, de ott lesz Pesten is.

Hát a „Concordia” mit akar arról mon-dani, hogy Erdélynek törvényesen válasz-tandó 106 képviselőjével szemközt a kor-mány által kinevezett 200 regalista áll, s így az unio egyik nemzet kezében sincs, hanem a kormányban?

Hát nem tudja a „Concordia”, hogy Er-délyben születés és nagybirtok regalisták kelléke, s e tulajdonok oly önállást föltéte-lesznek, hogy ezen regalisták, mint 1848-ban

most is tudni fogják, mire hívja fel őket az ország alkotmánya, mire kötelezik annak törvényei?

Hát nem tudja a „Concordia”, hogy az erdélyi országgyűlés csak nyert a regalisták számával, miután Erdély regalistái között ta-lálkoztunk az ország legmelegebben érező honfainak történelmi nevezetességi neveivel?

Vagy talán azok, kik 1848-ban a vi-szonyok zavarában is szent köteleességüknek ismerték tért nyitni a haza felvirágzásának, azt, mit akkor a népek örökös hálájára, mint bevégzett tényt az elenyészhetetlen történe-lem lapjaira engedtek regisztrálni, ma egy néptöredék óhajára magok, és koruk meg-gyalázásával ignorálni foghatják?

És ha mindez föltehető volna, valjon azért a „Concordia” jogosultnak hiszi-e az erdélyi románokat olyan tendenciákra, melyek által az ország közös jogainak megcsorbitá-sa még csak szándékoltatnék is?

Az erdélyi országgyűlésre a román nem-zetnek akkor is mennie kellene, ha a „Con-cordia” föltevésai kézzel fogható igazságok volnának, mert mint a híres francia demo-crata Mirabeau mondja: „nem az a kérdés mit vivunk ki, hanem mit tettünk a hazáért?”

El kell menni Kolozsvárra, mert ezt ő Felsége, leglovagiasabb fejedelmünk, így pa-rancsolta, és a honfi legszebb kötelességet teljesít, ha fejedelme magasztos törekvéseit felfogja, s azoknak engedelmeskedik!

El kell menni Kolozsvárra, hogy talál-kozzunk még egyszer mind az ország fiai annyi lezugott rendszerek omladékain, és le-gyen Pesten miket mondani.

Hiába, valahára itt az idő, hogy nemzeti létünknek érettebb jeleit tanúsítsuk, mert csak ekként lehet jogos igényünk a haza elisme-résére, és a testvér nemzetek méltánylatára!

Itt az idő, hogy ne csak az approbata és compilaták idézésével, s hánytorgatásával igyekezzünk exigentiákat teremteni a leg-szentebb jogok mistificálására.

Ezeknek kora rég letűnt, az 1848-diki törvényhozás jelszava a „testvériség és egyen-lőség” vezéreljen bennünket, melyet ugyan mi is mindenkor proclamálunk, s csak a ki-vitel kijelölésében ejtetett doctrinairjeink ré-széről olykor-olykor egy-egy varga betű.

A mult eseményeinek megvoltak saját okai, de „felix qui potuit rerum cognoscere causas” jobb a multtól praescindálni, mert bizony-bizony a szemrehányások idején nem tudom ki huzná a kurtábbat.

Vannak nemzetünknek politikai bajno-kai, kikre jobb lett volna 1863-ban is hall-gatni, s valjon közkedvességű celebritásunk G. M.-nak szavai nem teljesültek? Hát sze-gény B. G., ki a szebeni conferencián majd hogy be nem záratt! nem elmondotta rö-vid vázlatban a jövőnek ki nem maradhatott kudarcát?

A napi események gyorsan váltják fel egymást, az idő, melyben Erdély minden nemzetei jogaik proclamatioját: érvényesíthe-tik küszöb előtt áll, sietni, de mindenek előtt helyesen tenni és nem vesztegetni kell, — mi románok pedig vessük szíveinkbe, hogy először hazánknak alkotmányt, s aztán abban jogokat.

Követválasztási mozgalmak.

Olvasóink előtt feltűnt, hogy a Kolozsvár vá-ro-sábani követjelöltség kérdésében már lapjainkban Bányai Vitális és Sámí László urak, a „Korunk”-ban pedig Groisz Nándor ur nyilatkoznak, mikép a követjelöltséget részint el nem fogadják, részint attól visszalépnek; a lapokban pedig csak Mikó Lőrincz, s gróf Lázár Miklós jelöltségéről volt említés téve.

Itt valóban az utóbbi időkben erős párt kez-dett volt alakulni, a minek nézetünk szerint főoka nem a jelöltek személyiségében rejlett, a kik köz-tisztelőben állanak, hanem abban, mert a válass-tási előkészületek zajtalanul mentek, a régen szo-kásos népes conferenciák nem tartattak meg, és így a jelöltek neve nem egy népesebb gyűlés ha-tározatából s megállapodásából, hanem inkább csak közvéleményszerűleg szájról szájra hatolva előbb, kellő tájékozottság nem volt, s hiányozván így a compactabb egyetértés, oly eszmék is pendítették meg, melyek kaszt surlódásokra vezettek volna, a minek pedig főképp a legközelebbi gyűlés kérdé-

seire nézve semmi értelme nem lehet, midőn itt specifikus kérdések nem fordulnak elő, hanem egy nagy kérdés, melyben minden osztály egy: hogyan lehet egyesült közös hazánkat a pragmatica sanctio értelmében önállóságra s integritására visszahelyezni? Most tehát az osztályok közt ekkorig mindig fenállott bizalmat kockáztatni időszertitlenebb lett volna, mint valaha.

Mindamellett a vizsály nevedében volt, és így méltó elismeréssel tartozunk azoknak, kik az egyetértés érdekében követelöltségtől visszaléptek, s így gr. Lázár és Mikó L. urak személyében a többség megállapodása csak biztosabban központosítván a választásra a szép egyetértést helyre állították.

— Gy. Fehérvárról is választási surlodásról értesítenek. Pártja van ott Veszely Károly, kath. lelkész, és Pap Ágoston, román lelkész, uraknak. Reméljük azonban, hogy a kintinő talentum Kemény Gábor nem marad kisebbségben.

— Küküllő megyében a választás miatti surlodás, a mint mai nyitlatti rovatunkban láthatni, még sajnálatosb fokra emelkedett.

— Lapunk utolsó számához azon távirati tudósítást mellékeljük, hogy Fogaras városa gróf Eszterházy Kálmánt és ifj. gr. Haller Ferenczet választá követül. E tudósítás nem minden olvasóinkhoz mehetvén meg, itt ismételtük.

— A „Korunk“ tegnapi számában gr. Eszterházy helyett gr. Lázár nevét hibásan nyomtatván, kijelenteti általunk, hogy a pesti lapokhoz tett távirati értesítés által ezen sajtóhibát megelőzte.

Kül- és belföldi levelezés.

Udvarhelyszék, oct. 9.

Nemes Udvarhely anyai, Keresztúr és Baróc fiaszekek ideiglenes főkirálybírája vagyasi mltos Dániel Gábor ur az oct. 5-kén tartott bizottmányi gyűlést a következő beszéddel nyitotta meg.

T. bizottmányi gyűlés!

Nemzeti életünknek újból egy nevezetes korszakába léptünk.

A születelt jogok legfelsőbb akarat nyomán előtérbe kezdenek lépni, s csaknem bizonyosan remélhetjük, annyi experimentatíók, provisoriumok után, hazánkat eljutni azon térerre, melyen egyedül lehet boldog.

Erre az első lépés a mostani. S ha egyszerre törvényes vágyaink nem eléggittethettek is ki, csüggednünk nem lehet; sőt oly nagy átalakulási törekvés után, milyen az 1848 diki vala, s az arra bekövetkezett szomorú események után, melyek helyzetünk merőben megváltoztatták; lehet-e bámulni, ha a provisoriumok tömkelegéből egyszerre nem bontakozhatunk ki?

Uraim! Nekünk biztos utmutató kell! Nekünk szent kötelemünk minden lépést megalatolni, minden körülményt tekintetbe venni, jelen helyzetünkben magunkat tökéletesen tájékozni, hogy alkotmányos sajkánk valahára biztos révparthoz evezhessen.

Mi szerencsénkre nem vagyunk oly helyzetben, mint a tengeren eltévedt utas, ki távol bolyong a világító tornyoktól, mert nekünk van egy biztos utmutatónk, és ez a törvény, és van egy biztos kikötőnk, és ez a törvényes tér, erre irányozvák lépteink, és ha az utak nem a legegyszerűbbek is, kövessük azokat azon reményben, hogy így biztosabban érjük el célunkat.

Mi mindnyájan igaz székekelyektől fájdalommal nélkülöztük jogaink mellőzését, és 1861-ki reményteljes események után még nagyobb fájdalommal töltötte el kebleinket azon eljárás, mely által alkotmányunk megsemmisítése általunk szándékolatott végrehajtatni.

De valamint ezelőtt úgy közelebről is az önkény nyilai a honfi keblünket védő nem vas, de annál erősebb: a törvény által edzett paizsáról viszapattantak.

Jogaink szüntelése azok megsemmisítését soha sem eredményezte. Férfias kitartásunk mindig biztosítá nemzeti létünket, és annyi s oly különböző meg próbáltatások után bizton elmondhatjuk: él és élni fog e nemzet e hazán!

Mi személyemet illeti: én ő. cs. kir. apostoli Felségének kegyelmes rendeletére visszahelyeztetvén ideiglenes főkirálybírói állásomba, helyzetemet jelenleg is úgy fogom fel, mint ez iránt 1861-ben volt alkalmam nyilatkozni. Én mindig tisztelője maradok törvényeinknek, és hazánknak bí napzamosa.

És bár réam nézve legkellemetlenebb, legérezhetőbb megyei rendszerünk visszaállítása, nem késtem visszahelyeztetésem elfogadni, mert kötelességemnek ismerem jelen átmeneti korszakban hazámért ezt megtenni, azon reményben, hogy országos közjogaink törvényes megoldása, s megyei rendszerünk visszaállítása mielőbb sikerülend.

És most, midőn egy nevezetes korszak küszöbén állunk, midőn nemzetünknek évszázados óhaja valóításához van reményünk, midőn a szeretett anyaországhoz annyira várt visszaakbelzetésünk tetteleg végrehajtásához sikerdús kilátásunk van, midőn e végett ő. cs. kir. apostoli Felség alkalmat kívánt kegyelmesen nyújtani egy Kolozsvárra folyó év Szentandráshava 19-ére hirdett országgyűlés által, és így több oldali körülmények tekintetbe vételével azon helyre méltóztatott összehívni, hol 1848-ban az unioróli törvény hozott, honnét az ut egyenesen vezet Pestre — az egyesült haza szí-

vébe — honnét mi a társ-nemzetek lehető megnyugtatóval indulhatunk fel, hazafi kötelességemnek ismerem ezen nemes anyaszékek mielőbb alkalmat nyújtani az említett országgyűlésre küldendő követeknek megválasztására, hogy azok által hazánk, székekünk oly forrón óhajtott kívánatát előmozdithassák.

Midőn tehát egy jobb jövőnek reményében a t. bizottmány tagjaiba székekünk értelmiségét, zömét viszont látni szerencsém van, és az évek óta nélkülözött viszontlátás forró s szívemből eredő örömeit kifejezném, meg vagyok győződve, hogy mindnyájan a jelen pillanat horderejét, mely székekünk történelmében a legnevezetesebbek egyike, felfogva, a tanácskozásokat a legnagyobb higgadsággal folytatják, ezt hinem feljogosít ismert honfi érzelmek, s azon körülmény, hogy magokat jelen helyzetbe tökéletesen tájékozni képesek.

Én kötelességemnek ismertem a hazáért, e székekért mindent megtenni, mit üdvöskéim véltem, ha szintén az önmegtagadásommal is történt és épp úgy reméllem, hogy a t. bizottmányi gyűlés tagjai is feledve jelen perczben a keserű multat, arra — bár ezen ünnepélyes órában — fátyolt vetnek, és egész önmegtagadással mindazon vitaközlásokről távol tartják magokat, melyek a kedélyeket fölzitgatnák, melyek a tanácskozásra nélkülözhetetlen higgadságot megzavarnák, sőt remélem, hogy engemet, ki át vagyok batva mindazon fájdalomtól, melyeket önk keblekben hordanak, eljárásomban, mint ezt 1861-ben tevék, támogatnak, mely iránt egész bizalommal föl is kérem és egyuttal ezen a Kolozsvárra küldendő követválasztás elintézése végett összehívott bizottmányi gyűlést megnyitlnak nyilvánítom.

Arkos, oct. 19.

Háromszéki öltszemi cv. ref. lelkész t. Kiss János ur, körülbelül 30 évi gyakorlati tapasztalattól és gondos tanulmányozásból, valamint ok-szerűen jövedelmesítve folytatott tizletéből, szóval mind abból, mi egy jól folytatott méhészet körébe tartozhatik, jegyzéseit időről időre gyűjtögetvén, ez évben reáhatározá magát, azokat nyomda alá bocsátva közhasználatra kiadni, még pedig saját tulajdonosi költségén; de a melyre mindazáltal csaknem kapzsilag támogató buzgalommal folyának be százötven körüli számú előfizetők, és vásárlani igérkezők. S így látá meg a társas élet napvilágát, ez évben, szeptemberben, úgy nevezett „Népszertű Méhészkönyve.“ Van e méhészkönyv körül különös megtekintendő, mely szerint az egy székekelyföldön kimondhatlan szüksége van. Mert más kedvezőbb, vagy más tulajdonú égaljakhoz, vidékekhez, tartományokhoz alkalmazott méhészkönyveket birunk, olvasunk, s a hogy lehet nyomorogva alkalmazgatunk székekelyföldi méhésztitnkre; de azok itt nálunk vagy sokban nem találunk, vagy utánok menve sok bakot kell lőnlünk. A t. Kiss János ur méhészkönyve pedig a székekelyföld égalja helyzetéhez, viszonyaihoz és kívánalmaihoz oly találóan van alkalmazva, a mint csak várni lehet.

De ugyanezért, mert az a székekelyföldi silányabb égaljhoz talál, még pedig kielégítőleg kedvezőbb értelmű alkalmazási használatl, bizonyosan talál boldogabb égaljakkal; de igen bármely más tartomány silány égaljánál is, milyenek: Naszód-vidéke, Magyarország kárpátövi részei stb.

E mű nyomtatott Brassóban Römer és Kamner betűivel, 1865. Van két főosztálya: u. m. Bevezetés, mely már magában is a méhészt sokra tanítja, elvekben, mint elbűnásban; Elméleti rész, két alrészszel, ugymint, méhek természetrajzi ismertetésével és a méhészre szükséges kellékekkel, készületekkel; és Gyakorlati rész, utasítólag és biztosan vezetöleg a méhek körüli tavaszi, nyári, őszi és téli teendőkhöz. Bezája mindent egy becses tartalmú Függelék, mely felfejti a méhekből ki pusztulás okait, és a méhészetet illető törvényszerű szabályokat.

A könyv áll 13 tömött nyomatú 8-adrét ivból. Ára kemény kötetben 1 frt 60 kr o. é. Könyvárus urak rendeljék meg, s terjeszszék önhasznukkal!

E várvavárt méhészkönyvet, mely az embert tisztá, szabatos előadással, mindent érthetőleg jól elbeszélve a méhészet feladatában, jórészt mindenre körömbögyig megtanítja, őszinte lélekkel ajánlhatjuk bárkóvá is, mert pontos felhasználással csak előnyre vezethet, sőt ugyszólva a lehető hátrányokat kiküszöböl; de a székekelyföldön jövedelmes, okoskerü méhészetet babonáktól, előítéletektől megtisztította, a szükség, becsület és érteleme útain járva, szinte mondanám, e könyv utasításai nélkül bárki is csak nagy értelmezési és kutatási megfeszítéssel hizeleghetne magának folytathatni.

E nagyon practicus könyvet merőbe jól átérthetik és felhasználhatják azok, kiknek a méhészetben valami jártasságuk van. Ilyenektől pedig a kezdő méhészek is annak bármely cikkjé, vagy kezelése felől magukat felvilágosíthatják.

Különösen lelkész és néptanító urak! Önök levén azok, kik hivatásukban honléléshez vannak inkább kötve, egy ily méhészkönyv megszerzésével honlélésüket nagy előnnyel jövedelmözővé tehetik. S mindenképpel székekelyföldi lelkész és tanító urak! mikor a székekely kepe-gabona (bér) többnyire szü-

kebb eresztőséggel kedveskedik, mint a dúsabb termést vidékei, s mikor a székekelyföld nagyobbára bort se terem, s néhol töröküzát sem; ismerjék el a t. Kiss János ur megbecsülhetlen érdemét, ki önk kezébe csekély árban egy dúsán jövedelmözővé tehető méhészeti vezérkönyvet ad!

Közli: Kiss Mihály.

Hazai intézetek

Választmányi ülés oct. 2-kán 1865.

Gróf Mikó Imre ő nmlta elnöksége alatt.

A magas ministerium megküldvén a párizsi 867 dik évben rendező nemzetközi kiállítás általános szabályainak egy példányát.

Áttétetett a földmívelési szakosztálynak.

A kir. főkörmányszék megküldé a naszódvidéki községek által gyűmölcs- és eperfa ültetésre felajánlott földekről kimutatást.

Áttétetett a kertészeti szakosztálynak.

A m. kir. tábla Maros-Vásárhelyt folyó évi szeptember 2-dikáról kelt 868 urb. számmal jegyzett átirata kíséretében egylettünk kérésére megküldi az alsó urbéri bíróságoktól felkért azon helységek jegyzékét, melyekben a tagosítás már részint keresztültvitett, részint az ebbeli munkálatok folyamatban vagy csak a kereset levelek vannak beadvá, azon észrevétel megtételével, hogy ns Háromszék törvényszéke előtt a tagosítás csak Miklósvár helységét illetőleg indított meg, de erre, valamint ns Marosszék id. törvényszéki kimutatásában folytatott helységek iránt beadott keresetekre nézve is, az illetékesség kérdésében még határozat nem keletkezett.

Alsó-Fejérmegye abrubányai, nemes Csik- és Udvarhelyszék, nemkülönb fogaras- és naszódvidéki törvényszékei előtt pedig eddigelő tagosítási ügy nem fordult elő. A kimutatás szerint keresztültvitett a tagosítás 1848 előtt és után.

Alsó-Fejérmegyében: Alsó-Gáld, Csekelaka, Csombord, Kútfa, Kutyfalva 5 helységben, folyamatban van 20 helységben.

Belső-Szolnokmegyében: Somkerék, Bethlen, Árpástó 3 helységben, folyamatban van 64 helységben.

Doboka megyében: az urbéri nyilparancs megjelenése előtt: Czege és Csáki-Gorbó 2 helységben.

Hunyadmegyében: O-Bretye 1 helységben, folyamatban van 8 helységben.

Küküllőmegyében: Bonyha, Küküllővár, Szőkefalva 3 helységben, folyamatban van 14 helységben.

Tordamagyében: keresztültvitett: Mezők, Gerend, Alsó-Jára, Gyéres, Mező-Nagy-Csán, M-Ludas, Záh, Radnóthfája, Felfalu 9 helységben, folyamatban van 18 helységben.

Felső-Fejérmegyében: Isztina, Sz. Pókafalva, O-Ivánfalva, Blrkös, Kövend, Petelnek, Szárazpatak, Mihályfalva 8 helységben, folyamatban van 4 helységben.

Kolozsmegyében: 1858 előtt keresztültvitett: Apahida, Báld, Berkenyes, Kara, Pata, H-Almás, Örményes, Sz-Mihálytelke, Vajda-Kamarás; 1858 után: Alsó-Szováta, Kis-Petri, Korpád, Lompérd, M-Kályán, Magyar-Fráta, M-Palatka, Mező-Méhes, Magyar-Szombattelke, Mocs, Nagy-Czeg, N-Nyulas, Nagy-Sármás, Szamosfalva, Szucsák, Tancs, Uzdi Szent-Péter, összesen 26 helységben; az egység megtörtént vagy az ítélet kimondatott 22 helységben, a kereset be van adva 31 helységben.

Aranyosszékben: Alsó-Szt-Mihályfalva, Székely-Földvár 2 helységben, folyamatban van 1 helységben.

Marosszékben: folyamatban van a tagosítás 26 helységben. Keresztültvitett e szerint 59 helységben, és folyamatban van 231 helységben.

A gyűlés a m. kir. tábla szolgáltatott közzünettel fogadván, az adatok tájékozás és használat végett átadatnak az ismeretterjesztő szakosztálynak.

B. Bánffy Albert tagtársunk előadja, hogy a végleges urbéri kárpótlás kiadására nézve megjelent utasítás oly pontokat foglal magában, melyeknek teljesítése csaknem a lehetetlenséggel határos. Jelezen a kívánt okmányok megszerzése nyomasztó, főleg a kisebb birtokosokra nézve, kik a költséges utánjárást, vagy közbenjárót tartását alig győznék. Ezen költséges és hátráltató eljárás mellett az utasítás oly pontokat is tartalmaz, melyeknek teljesedésbe vételök aggodalmat, bizalmatlanságot és zavart is okozhatna stb.

Indítványozza tehát, hogy a felséges kir. főkörmányszékét kérjük meg, hogy ezen utasítás megváltoztatását kieszközlőni méltóztatassék.

A meggyőző okokkal és érvekkel támogatott indítványt a gyűlés helycséssel fogadja, s a tisztelt indítványozót megbizja, hogy indítványát írásban szerkesztve terjeszse a választmány elibe. Továbbá indítványba hozatott, hogy a felséges kir. főkörmányszékét kérjük meg, miszerint befolyásánál fogva oda működni méltóztatassék, hogy az annyira óhajtott s mindenképpel szükségesnek ítélt várad-kolozsvár-brassói vasut mentől előbb létrejöhessen.

Az indítvány elfogadtatik. A titkár jelenti, hogy Bábo Ágoston a klosterneburgi cs. szőlő és gyümölcsfa iskola igazgatója az elmúlt hó kö-

zepe táján a szőlőművelés érdekében Erdélyt betutazván, arra nézve, hogy kitűzött céljában kellő tájékozást nyerhessen, báró Kemény István az ügy-szeretettől indítatva, körutjában mindenütt szolgáljára állott.

A mi köszönettel tudásul vétetvén, báró Kemény István tagtársunk felkérte, hogy e körut felől egyesültünket értesíteni sziveskedjék.

Azon jelentésre, hogy egyesültünk a felséges királyi főkörmányszékhez 3 jó készültégl fiatal: ajánlott fel bold. herczeg Schwarzenberg által alapított liebwedai gazdasági tanintézeti díjak elnyerhetésére, kik ezen alapítvány megfélegesítése miatt segedelemben jörendő nem részesíthetnek. Határozatik, hogy mintán a felséges kir. főkörmányszék 9934. 863. számú átiratában méltóztatott felvilágosítani a felől, hogy ezen kis gazdasági alaphól 25 ezer frt a brassói bányászati részvények vételére fordítottat ezelőtt több évekkkel, hogy a felséges kir. főkörmányszékét megkérjük, hogy a fennmiltett összeget az illetőktől visszaszerezni méltóztatassék.

A mi a kertbeli oltványok számát illeti, összesen 14,802 oltvány van, nagyobbára alma és körte, miből kiadó 5,041 darab.

Felolvastatik az egyesület által e folyó évi szeptember hava 22- és 23-kán rendelt állatkiallításra szóló jelentés e szerint: kiállítottak 3-4 év közti bikát: Tarkányi György Kolozsvárról; 2-3 év közti bikát: Tilsch János, Hincz György, Tisza László; 1-2 év közti bikát: Daweri János zsiibói földmives, Hincz György, Szentgyörgyi József és Tisza László, összesen 10 darab.

3-4 év közti tinót: Szentgyörgyi József és Tisza László; 2-3 közti Szentgyörgyi József és Tisza László; 1-2 év közti Finta Miklós, Hincz György, Szabó József, összesen 8 darab.

Hizlalt ökröt: Finta Miklós és Pap József 3 darabot.

Hizlalt tehenet: Benigni Sámuel és Pap József 2 darabot.

Tejelő tehenet: Pataki Mihály és Szűcs Józsefné 2 darabot.

Tejelő bivalat: Kövári László és Lévi Sámuel 2 darabot.

Kövr sertést: Ákonez János, Benigni Sámuel, Bartok László, Macskási Antal, Pap József, Róth József, összesen 14 darabot.

Fajsertés koczá: Macskási Antal és Tisza László; kant: Bartok József, Macskási Antal, Tisza László, összesen 5 darabot.

Ezenkívül bemutatott Szabó József egy szép 6 hónapos bikabornyut és egy 5 hónapos tinót, Eduárd Frigyes és ifj. Tauffer Ferencz egy-egy másfél éves szép siveizi tinót. 21 kiállító állított ki összesen 54 darab állatot.

Bíráló biztosok voltak báró Ránffy Dániel elnöksége alatt: báró Ránffy János, Benigni Sámuel, Kelemen Benjámín és Pap József.

Tejelő biztos volt id. Tauffer Ferencz. Bíráló bizottság meggyőződve a felől, hogy a kiállított szarvasmarhák között több van olyan, mely az egy-let által meghatározott s a programban ki is jelölt kellékeknek meg nem felel, s továbbá, hogy a kihizott marhák kövéreknek nem mondhatók; a ki-tüntetéseket következőleg osztotta ki (a pénzbeliek már közöltettek). Dícséretes megemlést érdemelnek: Tarkányi György és Tilsch János bikái, Finta Miklós és Tisza László tinói; a hizott sertések közül Bartok László egy éves fél angol sertései.

A tárlat bel becstét tekintve, az idei tárlat némü előhaladást mutatott, a nélkül azonban, hogy a várakozásnak ezuttal megfelelt volna. Azt nem kívánhatjuk, a mi lehetlen, hogy t. i. egy-két év alatt a haladás kintinő jeleivel találkozunk, a minek kitartás, s a mire törekedünk az állatok okoszerü tenyészése mellett csak több évek múlva örvendhetnénk; de azt óhajtjuk, hogy a kiállítás eszméjeinek többeket megnyerve, a meglévő jelesebb szarvasmarháinkat láthassuk tárlatainkon. Haladás és nyereségnek tartjuk, hogy a lefolyt kiállításon a bikák számosabban és szép példányokban voltak képviselve. A sertésekre nézve, a tavalyi és azelőtti kiállításon Tisza László ur ismert és keresett nyája volt főleg bemutatva.

A közelebbi rendezett kiállításon a közönség e mellett megismerkedett még egy más szakértő sertés-tenyésztő hazánkfa szép nyájával is, Macskási Antallal Egeresről, kinek feladott jelentése szerint a Lovasi-féle mangalicza fajból van 146 darab 1-5 éves koczája, 107 kanja, a palatinatusi fajból összesen 150, és Telegdról szerzett fajból 110 darab sertése. Most egy éve pango szarvasmarha tenyész-tésünk emelése céljából egylettünk egy néhány buzgó tagja az állatkiallításnak 3 évre való biztosítását indítványozta volt, oly módon, hogy a nagyobb birtokosok s Kolozsvár városa érdemes polgárai fel-szólittassanak, hogy a kiállítást a kijelölt időre pénz-zel és kiállítandó állattal biztosítsák. Ez indítvány következtében tett felhívásnak terhes körülményeink-hez mérve örvendetes eredménye lett.

E nemes közhasznú cél előmozdításához járultaknak neveiket két ízben közzétettük; azokhoz járultak még gr. Bánffy Miklós 2 arannyal; b. Huszár Sándor 2 arannyal, gr. Teleki Sámuel 2 arannyal. Vasvári Lipót egy arannyal. A biztosított összesen 53 biztosítótól 86 darab arany, ebből kiosztott díjazásra 50 arany, s maradt 36 db arany.

Mintán az 1866. és 1867-ki tárlat díj-összege biztosítva van, a ki nem adhatott mennyiségre nézve a biztosítók kívánsága, hogy az tételessék félre 1868-iki kiállításra. A bíráló bizottság a tárlat berendezése, főleg pedig a kiállítás ezéjja megközelítésére, mint szükséges, következő óhaját fejezi ki.

a) Hogy a szarvasmarhák rekeszei úgy állítsanak fel, hogy az állatot minden oldalról meg lehessen tekinteni, s hogy a sertés-ketrecek ajtóval láttassanak el.

b) A programban ki kell tenni, hogy a kiállítandó állatok a kiállítás előestéjén, vagy a kiállítás napján, egy bizonyos óráig, a kiállítás helyén fel legyenek állítva, kíváncsok ez a külön nemű tejelekre nézve.

c) Ki kell mondani, hogy az állatok korát hónap szerint jelentsék be.

d) A köversértések bizakonyasága meg tudható-sára nézve, ha lehetséges volna, azon eljárást kellene létesíteni, hogy a kiállítási szándékozók mielőtt sertésért bízalni kezd, mérje meg, míg ez eljárás nem jön gyakorlatba az e tekintetbeni bírálat mindig téves marad.

A mi a tárlat látogatását illeti, egyszer sem volt ez oly gyér és szegény, mint jelenben, a kiállító és biztosítók kívül alig látogattak meg 270-en, a mit azonban nem a részvétlenségnek, hanem a közönségnek ez időre esett sok rendbeli elfoglaltságának tulajdonítjuk.

A kiadás: berendezés, nyomtatvány, felügyelet és takarmány árában volt 77 frt 50 kr, bevétel 27 frt.

A jelentés tudásul vétetve, a bíráló bizottság a kiállításra vonatkozó ajánlata az állattenyésztési szakosztálynak adatik át.

A kiállításra vonatkozólag indítványoztatik: a) hogy a kiállítást jó lenne más célszerűbb időre áttenni; b) hogy a kik jutalomban részesednek, a jutalmat okirat mellett kapják, s hogy a pénzbeli jutalmakon kívül díszes oklevelek is osztassanak.

Az a) alatti indítványt a gyűlés az állattenyésztési szakosztálynak adja át, a b) alatti helyesléssel elfogadja.

A kertbeli szín megtekintésére kinevezett bizottság jelenti, hogy azt a költségvetésben kijelölt kellekkel mindenben megfelelőnek találván, a kiállításra nézve semmi nehézséget fel nem hozhat. Kifizetése határozatlik.

Hincz György tagtársunk előadja, hogy a Stein János által beadott nyomtatványokról szóló 318 forintra menő számla felett felmerült nehézségekről kiadóval értekezett s meggyőződött arról, hogy azt lejjebb szállítani nem lehet.

A kifizetés utalványoztatni határozatlik.

Nagy János, erd. gazdasági egyleti titkár.

Jelentés s kolozsvári jótékony nőegylet választmányának oct. 25-én tartott üléséről.

1-ör. A választmány szíves köszönettel fogadott gr. Kálnoki József úr nagyságától 12 darab új női inget, szegény nők között leendő kiosztás végett.

2-ör. Az egylet részvényes tagjává lett Szász Domokosné meg Rosenthal Albertné.

3-ör. Ábrahám Antalné beadott 5 frtot, mint általa könyvesekjében az egylet számára gyűjtött kegyes adományt.

4-er. A választmány 13 folyamodónak a tél folytára havonként 17 frtot, 7 folyamodónak egyszer mindenkorra segedelemül 22 frtot utalványozott. Kolozsvárt, october 17-én 1865.

Kovácsi Antal, titkár.

Különfélék.

* A napokban tartá meg esküvőjét Décsi László jogtanár úr városunk egyik legkedvesebb bölgye Mosel Etelkával.

— A mint Hunyadmegyéből értesítenek Bolnai Miklós úr onnan a nép közötti agitatio miatt hivatalosan kintasított, s a Vaskapu felé útját odább is vette. Mi lehet e férfi ezéjja, türekevése, ki a természetből annyi észtehetéssel volt felruházva, s mindamelllett életpályáján folytonos szélsőségek közt járt, s benne a „les extremes se touchent“ elv szemlünk láttára valósult. Ha Hamlet szerepe neki kevésbé sikerült, talán bizik egy jövőben, melyben Coriolant játszhatja? Megmenti attól Isten őt s e hazát, s az élet-tapasztalatok végre is más irányra fogják terelni őt is, a hol biztosabb a megállapodás.

* Mint halljuk, Váradról a jövő hó folytán egy másodrendű lovastársulat fog áttelepedni, mely számára a sétátérén építik fel a circust. Megjegyezzük azonban, hogy e társulat koránt sem a Subré, ki a téli időnyre valószínűleg Pestre fog menni, bír szerint.

* Megjelent s beküldetett szerkesztőségünkhez a Vajda Victor által fordított „Kincs keresők“ című regényes korrajz a mexicói függetlenségi harczból. A mű kétségen kívül érdekes olvasmányt fog nyújtani a közönségnek, annyival is inkább, mert a fordítás gondosan van eszközölve. Kapható a Stein János könyvkereskedésében is.

* A redout bejáratát végre és valahára kezdik csinosítani a közeledő gyűlésre. Valóban elérte rajta a takarítás, mert olyan szomorúan nézett ki

az a kapuköz, mintha valami kültvárosi vendéglő lett volna. A teremben a székek föl vannak már állítva, csak a trón hiányzik még.

* A balázsfalvi g. e. érseknél, mint a „Hon“-nak írják, néhány pap és több szövívő titkos értekezletet tartott, mint hiszik, az érsek előktele alatt. A többi között azt határozták volna, hogy a míg egy congressust meg nem engednek nekik, addig sem a követválasztásokban nem elegendnek, sem az országgyűlésbe be nem lépnek. Gyulafehérvárt is Axentinel tartott ily értekezlet.

* Komárommegye Für helységében, mint a „K. U.“ írja, Pócs István gazda ember, szabadságos katoná fiával és sógorasszonyával a szőlőhegyre menvén, az apa a pinczébe ment, hogy kukorica-fosztói számára bort hozzon föl. A pinczében éppen forrásban levő új bor volt. Alig hogy a pinczeajtóhoz ért, az erős embert a forrásban volt bor göze elkábította, s a lépcsőről a pinczébe bukott alá. A sógorasszonya segítségére sietett, de ez is hasonló módon járt. A szabadságos katoná ezt látva, megszabadításukra utánok indult, de a gőz őt is leverte, babár ez néhány lépcsővel feljebb maradt. A szerencétleneket éjjel tájban ily helyzetben találta a hegyőrő, ki emberek segítségül hívása után az elkábultakat ugyan felbuzta, de már ekkor végük volt; az atya és sógornő már megmerevedve holtak voltak, a katoná pedig élet-halál közt hörögve vonaglott, csak másnap déltáján lehetett őt orvosi segéllyel eszméletre hozni és megmeníteni.

* Palmerston. Az európai diplomaták e pátriarchája, közel 60 évi politikai tevékenysége alatt, oly hatalmas befolyást gyakorolt Európa s átalában a világ sorsára, hogy hiálát ugyszólván az emberiség részvéte kiséri.

1784. oct. 20. születve, már minister volt, midőn I. Napoleon szerencsése tetőpontján állott; tanuja vala a bécsi congressusnak, mely Európa jövőjét a reakció számára lezárta. A bourbonok, a juliusi dynastia szemé előtt bukik meg, s a második császárság, az ő segéllyel emelkedik fel hamvaiból.

A kornak nem járt ugyan soha előtte, de mindig sarkában volt. Ez az oka, hogy nem aggodott soha a jövő alakulásaival, s így felét is alig tette annak, a mit tőle vártak. Valamint az egyes pártokkal szemben szerencsése abban állott, hogy hamar észrevette, mily lehetetlen a mozdulatlansággal az uralmat megtartani: ugy a külügyekben nem valami politikai irányt, hanem Anglia hatalmát és érdekeit tartotta szemé előtt. Így mig Spanyolország és Portugáliában az alkotmányos pártokat gyámoltotta, az orosz kérdésben a nemzetiségi mozgalmat segítette elő, másutt éppen a nemzetiségi mozgalmak érdekében nem tett semmit. Innen van, hogy mig az abszolutisták a forradalom élő kifejezésének tartották, a szabadelvűek a szabadság árulóját tekintették benne. Az ítélet igazságtalan. Midőn Caning egy sereg fiatal embert gyűjtött maga köré, hogy a szent szövetség ellen, mely a beavatkozási elvet akarta Európában mindenütt meggyökereztetni, egy új tábor, vagy jobban mondva új iskola alapítson, Palmerston szintén ez ifjú emberek közt vala, s korán bele okult az új iskola tana, a be nem avatkozás elvébe, későbbi éveiben ez elv iránti előszeretett egész a közönyösséggé vitte, minek nem egy botlás felrovandó, akár a 48-ki mozgalmakat, akár a legújabb dán háborút tekintjük.

Nagy ellenmondások voltak politikájában, mint természetében. Soha sem tudta a toryt egészen levetkezni, még midőn a wighekhez ment is által. A mily szabadelvű volt a katolikuskok emancipatiojában, oly szívós vala a reform-bill megtagadásában, mely törvényjavaslat elvégre is csak 1832-ben ment keresztül. A szabadelvűséget nem akarta minden következményeiben. Jelleme, hajlama, tehetsége a külügyi politikára utalák őt. S itt az angol hagyomány és érdek, de némi félelem is voltak irányadói. Minő különbség a 48-ki napok s 1-30. közt, midőn a portugall ügyben mondott pompás beszéde ragadta el a parlamentet: „felkérem a házat, több rokonszenvet tanúsítson a kontinens szabadságért harczoló nemzetei iránt!“ 1848-ban a ház várt ő tőle e tekintetben több rokonszenvet.

Napoleon államesínyját önbatalmílag, s ugyszólván a királyi háta megett helyezte; a miért a ministeriumból ki kellé lépnie. A francia szövetségnek mindamelllett híve maradt, s ezt örökséggül is hagyta hazájára, melyet pénzügyileg, katonailag szervezett s iparát és kereskedelmét virágzó jólétre emelte.

Törhetlen ereje csodálatra méltó, s mint ember generositásának, kivált a menekültek iránt, számtalan jeleit adta.

Nyilatkozat.

Több tisztelt polgártársam tudakozódására kötelességem e téren is kinyilatkoztatni, hogy a nov. 19-kére hirdetett erdélyi gyűlésre követjelöltül sehöl nem léptem, és föllépni nem is szándékozom.

Kolozsvárt, october 26-kán 1865.

Sámi László.

Politikai hírek.

Angolország. London, october 20. Palmerston temetése bízóleg jövő kedden megy végbe, Ramsey városkában, Broadland közelében; ott

van a főgyeházban a család sirboltja, ott nyugszik az imént elhunyt testvére, Sir William Temple, volt nápolyi követ, ott mutatta ki meg ezeltől két-három esztendővel Palmerston azt a helyet, a hol nyugodni kíván, s ott készítette el a sirt legutolsó Broadlandsban időzésekor, melyet örök nyughelyéül választott. Mult télen még remélte, hogy megéri az indiai és külügyi hivatalok új épületének befejeztését, ugyszólván a mult tavaszkor előállott kőszvényes bajai óta gyakran gondolkozott közel haláláról, egyet-mást elrendelt, hogy mint legyen halála után, egyebek közt azt is kijelentvén, hogy egyszerű temetést óhajtat minden fény nélkül. És ez meg is fog taratni. Mindazáltal barátai s tisztelői nagy számmal fognak megjelenni, s a diplomácia is nagy számmal képviselve lesz a gyászünnepeken.

Francoziaország. Páris, oct. 20. Tegnap a külügyministernél nagy diplomatai fogadtatás volt. Jelen voltak Porosz, Orosz- és Törökország követei, valamint a belga és olasz ministerek. Azon bir van elterjedve, hogy a császár a kamarák megnyitása alkalmával jelenteni fogja a francia csapatok visszahívását Mexicóból, s egyuttal azt is, hogy mely időközben fognak azok elindulni. (E hír megerősítését még be kell várni.) A „Patrie“ római levelezője ma azt állítja, hogy Róma, Francoziaország közvetítése folytán, tárgyalásokat kezdett Olaszországgal, a szeptemberi szerződésben érintett pénzügyi kérdések megoldását illetőleg. Róma első ajánlatait Florenzben nem fogadták el; mily sorsa volt vagy lesz az olasz kormány ellen-ajánlatainak, melyeket Francoziaország helyesel, még nem tudni.

Mily következményű lesz Palmerston lord halála a Francoziaország és Anglia közötti viszonyokra? Minden a kormányhoz közel álló személyiség át van hatva e haláleset jelentékenységtől, miuttan legcélszerűbb változása a két nyugati hatalom közötti barátságos egyetértésnek, határozott kifejezést adna a fenyegető híreknek, melyek Észak-Amerika magatartását, illetőleg Mexico irányában időkint fölmertülnek. Sajátságos találkozás a körülményeknek, hogy egyidejűleg Francoziaország és a császár legjobb barátjával, a legkitartóbb ellenség, Merode is eltűnik a színhelyről. Az utóbbinak önkénytelen visszalépése szoros összeköttetésben lenne Bach báró visszahívásával, s minden más időben ez esemény itt örömmel fogadtatott volna; most azonban Palmerston halála minden egyebet háttérbe szorít. Ha hallani is francia véleményeket, melyek az angol ministerelnökben az angol bizalmatlanság képviselőjét akarják látni Francoziaország irányában, ugyszólván megítéljük, hogy ilyes nyilatkozatokkal csak anynyiban csatlakozott az angol közérülethez, a mennyiben azt állása megkívánta.

Olaszország. Róma, oct. 15. Az „Unita Catholica“ így ír III. Napoleonról: „Ha a mohamedán zarándokok Mekkába a cholera a földközi tenger partjaira huzották, ugyszólván III. Napoleon még egy hasonlíthatatlan borzasztóbb bajt terjesztett el, midőn Olaszországba ment, és a hatalmak, melyek most a keleti egység-ügy rendezésére üsszültek, inkább arra egyesülhetének, hogy Bonaparte expeditionai gátat vessenek. Európa már egyszer belátta, hogy van egy sokkal veszedelmesebb pestis, melynek „bonapartismus“ a neve, és egyesültek, hogy ezt elűzzék. A Bonaparték több embert öltek meg, mint a cholera; I. Napoleon több embert mészárolt le, mint a mennyi másodperczet élt; a történelem meg fogja olvasni az áldozatokat, melyeknek unokaöccse volt oka.“ Ez volt Merode hatyudala; ha ily kitérőket olvas az ember, ugyszólván többé nem tűnhet fel; így csak a kétségbeesés dűbe szólhat azon ember ellen, kinek kezei közt van egyelőre Róma sorsa.

Rómából oct. 14-ről írják a turini „Provincia“-nak: „Merode kegyelem-vesztett. Antonelli bíbornok használta a kedvező alkalmat, midőn beleegyezett a sz. atya békkéltény terveibe és rábirta arra, mily fontos lenne, mindent, mit kihívásnak lehetne tekinteni, e pillanatban kerülni. Meg tudta győzni a pápát Merode eltávolításának célszerűségéről és felhasználta az ez által fuoco rabló ügyében kibocsátott körlevelet, hogy a pápánál kinyerje a pro hadügyminister három hónapi szabadsággal elbocsátását. Hogy a dolognak lehetőleg végleges színezete legyen, Antonelli bíbornok saját maga vitte meg a hirt Merodenak, s már át is vette a hadügyi osztály vezetését.

Németország. Frankfurt, oct. 10. A Wochenblatt des „Nat. Vereines“ mellékletében a következő nyilatkozat közöltik: „Azon pillanatban, midőn lapunk folyó hó 19-ről keltezett száma már sajtó alá volt bocsátva, veszszük a tudósítást, miszerint Austria és Poroszország közösen sürgetik Frankfurt szabad város senatusát, hogy a nemzeti egyetnek folyó hó 29-ére megállapított s Frankfurtban megtartandó közgyűlést akadályozza meg. Ha ez igaz — a mit fájdalom, okunk van hinni — a nemzeti egylet mindenestre megteendő a jogának s Németország közéletében állásának megővésére megkívántó lépéseket. Egyelőre legyen elég oda utalni, miszerint a nemzeti egylet háborítatlan megtartotta eddigelő közgyűléseit: Koburgban, Heidelbergben, Lipcsében és Eisenachban, és hogy ezen értekezletek egyike sem nyújtott okot valami utólagos panasza az ország törvényeinek, vagy rendőri szabályoknak megsértésére vonatkozólag. Tehát nem szenved kétséget, hogy a Frankfurtban tartandó közgyűlés elültatás nem a közönség nemalán

megzavarása iránt támadt aggodalmak okozták. Az osztrák-porosz merész kívánság további jelentősége majd csak bekövetkezendő tények világánál fog igazán kitűnni.

Frankfurt, oct. 21. A „N. fr. Ztg.“ szerint a senatus mai ülésében egyhangulag elhatározta volna ugyanazonos jegyzékben kerekén viszszautasítani Austria és Poroszország föltevését. Ezenkívül elhatározá a senatus, hogy ezen ügyet egyelőre nem terjeszti a szövetséggyűlés elé.

Belgium. Brüssel, oct. 21. Egy lüttichi ministerialis lap, a „La Neuse“ jelenti mai számában, hogy egy újabb mexikói expedicio van készülőben Belgiumban. Ezuttal egy hét századból álló lovas ezredről lenne szó, melynek első osztálya már jövő januárban indulna Mexikoba. Daczára, hogy a nevezett lap a legpontosabb részleteket közli a csapatokról, a parancsnokságra határozott tisztekről, sőt az új ezred egyenruháját is leírja, a „Köln. Ztg.“ levelezője mégis kétségbe vonja a tudósítás valódiságát, mert lehetetlennek látszik neki, hogy az egyhangú kárhözátó itélet után, melyet a nemzet és képviselői az első mexikói expedicio felett kimondottak, bármely részről is új kísérletet mernének tenni.

Amerika. Newyork, oct. 6. Philadelphiából Newyorkba távsürgöny érkezett, mely szerint Grant, eltérve szokott halgatagságától, ugyszólván nyilatkozott volna, miszerint az E-államok kormánya közelebb pártolól fog fel fog lépni Monroe tana mellett, hogy Mexikóból kiűzni az ellenséget kevesebb költségbe kerül, mint a mexikói határt állandóan őrizni; hogy arra a Mexikóban jelenlévő haderővel szemben nem kell új csapatok szerzése, elég ha az unio a megkívántó hadi kellekkel járul hozzá, s hogy Napoleon császár, tekintve az európai viszonyokat, nem teheti magáévá Miksa császár ügyét. Egy másik távirat azt jelezte, hogy Grant ezeket Illinoisból való Caten bírnak beszélt a vasuton, a kivel együtt utazott Cincinnatiból. Hanem egy Washingtonból érkezett harmadik távirat véget vetett az erre épített hírlapi speculatióknak, mely így szólt: „Bizonyos, hogy a kormány nem tett újabb semmi oly lépést, s nem is hibetni, hogy tenni szándékozzék oly lépést, mely eddig kinyilatkoztatott politikájába ütközzék t. i., hogy teljes semlegességet kíván követni a Mexikóban egymás ellen küzdő pártokra nézve.

Újabb. Frankfurt, oct. 23. A senatus f. hó 22-ről kelt válasza a törvényhozó testület kebeléből eredt interpellatoriá sajnálja, hogy a senatus a tárgyalások e pillanatban állása mellett nincs azon helyzetben, hogy az óhajtott felvilágosítással kimerítőleg szolgálhasson. Most még kénytelen annak közlésére szoritkozni, miszerint két jegyzékről van tudomása, melyek nem ő hozzá, hanem azon jegyzégeket küldő hatalmak képviselőihez intéztettek, hogy azon jegyzékek tartalma kétségkívül komoly elmélkedésekre szolgáltat anyagot, hogy azonban a senatus nem mulasztandja el teljes erejéből ezen város függetlenségét föntartani. Ha a dolog további folyama megengedi, nem mulasztandja el a senatus a további közléseket.

Florenz, oct. 22. Victor Emanuel ma a mexikói követet fogadta. A követ azon nagy rokonszenvenvel beszélt, melylyel Mexiko császára a király iránt viseltetik, hozzátevéen, miszerint a császár óhajja, hogy a kölcsönös barátság köteléke mindinkább megszilárduljon a két ifjú monarchia között. A király miuttan válaszában a császár és császári család jólétére vonatkozó óhaját fejezte ki, beszédét e szavakkal végzé: „Mindenkori hajlandónak fog ön engemet találni e jó viszonyokat Olaszország és Mexiko közt lehetőleg megszilárdítani.“

A haladási pártra nézve kedvezően ütöttek ki a választások. A clericalisok teljes vereségben vannak.

Brüssel, oct. 24. A félhivatalos „Echo du Parlament“ megcáfolja a lapok által terjesztett azon hírt, hogy Mexiko számára belga lovas-osztályok szerveztetnek.

Páris, oct. 22. A „Patrie“ szerint a konstantinápolyi egészségügyi conferentiában a hatalmak mind részt vesznek, Oroszország még nem válaszolt. A római csapatok viszszaaköltöztetésére mind meg vannak téve az előkészületek. Viterbo várost és tartományát a pápaiak e héten megszállják. Nov. 4-kén indul haza az első francia csapat. Az Unio kormánya ismét hirdeti, hogy jelentések be az Angliát illető kárpótlási követeléseket. Seward előterjesztéseire a párisi kabinet kijelentette, miszerint elvileg szabadságában kell állni Francoziaországnak, hogy Mexiko részére csapatokat toborozzon Egyiptusban.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

October 25-kén: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 79.45.—5%. Metallikus 100 frt 66.— Bank-részvény 774.— Hitelintézeti részvény 200 forint 162.30. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 107.75.— Eztst 106.75. Cs. kir. arany 5.19.— 1860. kölcsön 85.50.

T. és felelős szerkesztő DÖZSA DÁNIEL.

